

RZECZPOSPOLITA POLSKA

Rzecznik Praw Dziecka

Marek Michalak

ZSR/500/4/2011/AW

Warszawa, 19 kwietnia 2011 roku

Szanowny Pan

Krzysztof Kwiatkowski

Minister Sprawiedliwości

działając na mocy art. 10 ustawy z dnia 6 stycznia 2000 r. o Rzeczniku Praw Dziecka (Dz. U. Nr 6, poz. 69 z późn. zm.), mając na uwadze szczególne zainteresowanie problematyką dziecka i jego rodziny znajdujących się w sytuacji kryzysowej, jak również udział Rzecznika Praw Dziecka w pracach legislacyjnych nad *projektem ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej*, proszę o pomoc w rozeznaniu poniżej przedstawionych zagadnień.

Przedmiotem prośby, jaką niniejszym kieruję do Pana Ministra jest pomoc w dokonaniu analizy skali zagadnienia dotyczącego rozwiązywania przysposobień i powrotu dzieci adopcyjnych do środowisk, w których przebywały przed orzeczeniem sądu o przysposobieniu. Jednocześnie proszę o przekazanie informacji o liczbie i rodzaju orzekanych rocznie adopcji, w tym adopcji zagranicznych.

W miarę posiadanych przez Ministerstwo możliwości będę zobowiązany za przekazanie przedmiotowych danych statystycznych z uwzględnieniem podziału na poszczególne województwa.

Wyrażam nadzieję, że moje pismo, będące prośbą o objęcie uwagą przedstawionego zagadnienia, pozwoli na wspólną, wnikliwą jego analizę oraz poznanie uwarunkowań rozważanego problemu.

Przedstawiona kwestia dotyczy bowiem tej grupy dzieci, do ochrony której jestem szczególnie zobowiązany – dzieci pozbawionych prawa do wychowania w rodzinie.

Poznanie skali i etiologii poruszonego w moim piśmie zagadnienia pozwoli mi na podejmowanie bardziej skutecznych działań zmierzających do unikania sytuacji, kiedy zmiana miejsca pobytu dziecka nie służy jego dobru, a wynika z przyczyn, którym można zapobiegać.

Z wyrazami szacunku
Marek Jankowski

RZECZPOSPOLITA POLSKA
MINISTERSTWO SPRAWIEDLIWOŚCI

Al. Ujazdowskie 11
00-950 WARSZAWA Skr. Pocz. 33
Centrala tel. 52 12 888

Tel. Wydz. Stat.: (022) 23 90 838 (714)
(E-mail: Gilewicz@ms.gov.pl)

DO-II-071-12/11
EOD: DO-II-071-11/11/3

Warszawa, dnia 3 czerwca 2011 r.

Pan

Marek Michałak

Rzecznik Praw Dziecka

Szanowny Panie Rzeczniku,

W odpowiedzi na pismo Pana Rzecznika z dnia 19 kwietnia 2011 roku Nr SR/500/4/2011/AW dotyczące dokonania analizy skali zagadnienia jakim jest rozwiązywanie przysposobień i powrotu dzieci adopcyjnych do środowisk, w których przebywały przed orzeczeniem przysposobienia Departament Organizacyjny uprzejmie przedstawia, co następuje.

W 2010 roku do wydziałów rodzinnych sądów powszechnych wpłynęło 3 430 spraw o przysposobienie, załatwiono 3 356 spraw, w tym orzeczono przysposobienie w 2 895 sprawach. W 618 sprawach orzeczono przysposobienie, na które rodzice wcześniej wyrazili zgodę, przy czym w 261 sprawach było to przysposobienie przez osoby zamieszkałe za granicą. W załączeniu tutejszy Departament uprzejmie przedstawia opracowanie tabelaryczne prezentujące ewidencję spraw o przysposobienie w latach 2007 – 2010 i tabelę informującą o ewidencji spraw w poszczególnych okręgach sądów okręgowych w 2010 roku.

Do sądów powszechnych w 2010 roku wpłynęły 102 sprawy o rozwiązanie przysposobienia, załatwiono 110, w tym orzeczono rozwiązanie przysposobienia w 27 sprawach. Załączone tabele przedstawiają ewidencję spraw o rozwiązanie przysposobienia w latach 2007 - 2010 i szczegółową informację z przedmiotowego zakresu w układzie okręgów sądów okręgowych w 2010 roku.

Odnosząc się do zagadnień analitycznych podniesionych w piśmie Pana Rzecznika, Departament Organizacyjny pragnie poinformować, że zgodnie z treścią artykułu 125 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego rozwiązanie przysposobienia jest możliwe w sytuacji, jeżeli istnieją ku temu ważne powody.

Użyte we wskazanym przepisie sformułowanie "*ważne powody*" nie zostało ustawowo zdefiniowane. Oznacza to tym samym, że sprecyzowanie jego znaczenia pozostawione zostało orzecznictwu.

W każdej konkretnej sprawie sąd ma zatem obowiązek ustalenia, czy istnieją ważne powody uzasadniające rozwiązanie przysposobienia, a ponadto niedopuszczalne jest orzeczenie o rozwiązaniu przysposobienia w okresie małoletniości przysposobionego, jeżeli wskutek tego miałyby ucierpieć jego dobro.

Tutejszy Departament pragnie poinformować, że wobec braku danych statystycznych dotyczących powrotu dzieci, w przypadku rozwiązania przysposobienia, do ich dotychczasowego środowiska, dokonanie analizy i wnioskowanie o skali tego zjawiska nie jest możliwe.

Z uwagi na to, że sytuacja małoletnich - wobec których orzeka się przysposobienie - w stosunku do ich biologicznych rodziców jest uregulowana (*rodzice są pozbawieni władzy rodzicielskiej, dzieci są sierotami naturalnymi*), w przypadku rozwiązania przysposobienia konieczne jest ustanowienie dla nich opiekuna prawnego i zapewnienie pieczy i opieki poprzez umieszczenie w rodzinach zastępczych lub placówkach opiekuńczych. Dlatego przyjąć należy, że wszystkie dzieci po rozwiązaniu przysposobienia poddawane są opiece instytucjonalnej, choć nie zawsze tożsamej z tą, która była wykonywana wobec nich przed orzeczeniem przysposobienia.

W załączeniu Departament Organizacyjny uprzejmie przekazuje ponadto informację statystyczną o wykonywaniu orzeczeń sądu w zakresie umieszczania małoletnich w placówkach opiekuńczo-wychowawczych i o liczbie małoletnich objętych na podstawie prawomocnego orzeczenia sądu opieką, kuratelą lub nadzorem wynikającym z ograniczenia władzy rodzicielskiej, w latach 1989 – 2010.

2 październik
DYREKTOR
Departamentu Organizacyjnego
Karol Dałek
Karol Dałek
sędzia

Ewidencja spraw o przysposobienie w sądach rodzinnych w latach 2007- 2010

Lata	Wpłynęło	Załatwiono	w tym orzeczono		
			razem (w spawach)	w tym w liczbie spraw	
				przez osoby zamieszkałe za granicą	przysposobienie na które rodzice wcześniej wyrazili zgodę
2007	3348	3212	2662	226	744
2008	3424	3375	2838	294	621
2009	3432	3343	2884	260	641
2010	3430	3356	2895	261	618

opracowanie:

/-/ Justyna Kowalczyk

gł. specjalista

Naczelnik Wydziału Statystyki

/-/ Marlena Gilewicz

Wydział Statystyki Ministerstwa Sprawiedliwości

Ewidencja spraw o przysposobienie w sądach rodzinnych w 2010 roku

Okręgi Sądów Okręgowo	Wpłynęło	Załatwiono	w tym orzeczono		
			razem (w sprawach)	w tym w liczbie spraw	
				przez osoby zamieszkałe za granicą	przysposobienie na które rodzice wcześniej wyrazili zgody
OGÓLEM	3430	3356	2895	261	618
Warszawski	153	146	115	6	21
Warszawsko-Praski	143	128	112	15	63
Białostocki	48	52	47	8	1
Bielski	57	58	50	3	10
Bydgoski	84	85	78	8	18
Częstochowski	47	46	41	1	6
Elbląski	67	59	54	2	10
Gdański	221	189	173	11	18
Gliwicki	140	138	122	10	22
Gorzowski	51	51	44	3	14
Jeleniogórski	54	56	45	2	18
Kaliski	43	43	36	1	7
Katowicki	239	213	181	31	55
Kielecki	57	56	50	2	9
Koniński	20	24	20	0	0
Koszaliński	108	97	76	6	14
Krakowski	157	190	160	1	70
Krośnieński	15	17	15	0	5
Legnicki	72	65	55	0	4
Lubelski	93	100	76	9	6
Łomżyński	33	32	32	11	6
Łódzki	174	177	160	11	30
Nowosądecki	36	30	26	0	12
Olsztyński	100	111	103	57	15
Opolski	94	90	81	1	19
Ostrołęcki	29	26	26	0	5
Piotrkowski	34	34	30	3	0
Płocki	51	53	50	2	4
Poznański	172	159	122	5	32
Przemyski	17	20	16	0	2
Radomski	41	34	29	2	6
Rzeszowski	26	27	25	0	1
Siedlecki	22	25	24	1	5
Sieradzki	26	24	22	0	5
Słupski	67	57	44	8	12
Suwałski	10	9	8	0	2
Szczeciński	136	147	130	8	30
Świdnicki	77	79	69	6	5
Tarnobrzeski	30	27	16	0	1
Tarnowski	29	27	20	0	4
Toruński	64	60	57	7	10
Włocławski	27	27	24	4	6
Wrocławski	162	160	140	10	21
Zamojski	34	37	35	4	5
Zielonogórski	70	71	56	2	9

opracowanie:

/-/ Justyna Kowalczyk
gł. specjalista

Naczelnik Wydziału Statystyki

/-/ Marlena Gilewicz

Wydział Statystyki Ministerstwa Sprawiedliwości

**Ewidencja spraw o rozwiązanie przysposobienia w sądach rodzinnych
w latach 2007-2010**

<i>Lata</i>	Wpłynęło	Załatwiono	w tym orzeczono (w sprawach)
2007	107	89	20
2008	114	107	24
2009	108	92	19
2010	102	110	27

opracowanie:
/-/ Justyna Kowalczyk
gł. specjalista

Naczelnik Wydziału Statystyki
/-/ Marlena Gilewicz

Wydział Statystyki Ministerstwa Sprawiedliwości

**Ewidencja spraw o rozwiązanie przysposobienia w sądach
rodzinnych w 2010 roku**

<i>Okręgi Sądów Okręgowo</i>	Wpłynęło	Załatwiono	w tym orzeczono w sprawach
OGÓLEM	102	110	27
Warszawski	6	2	0
Warszawsko-Praski	2	1	1
Białostocki	1	2	1
Bielski	2	1	0
Bydgoski	2	1	0
Częstochowski	4	3	0
Elbląski	2	3	0
Gdański	9	11	3
Gliwicki	4	8	2
Gorzowski	2	3	1
Jeleniogórski	1	1	0
Kaliski	1	1	0
Katowicki	3	3	0
Kielecki	9	7	0
Koniński	0	3	1
Kozaliński	3	3	0
Krakowski	8	9	2
Krośnieński	1	1	1
Legnicki	0	1	0
Lubelski	7	6	0
Łomżyński	0	0	0
Łódzki	3	4	2
Nowosądecki	3	1	1
Olsztyński	2	3	0
Opolski	1	2	2
Ostrołęcki	2	1	0
Piotrkowski	2	2	0
Płocki	1	1	0
Poznański	4	5	3
Przemyski	1	0	0
Radomski	1	0	0
Rzeszowski	1	2	0
Siedlecki	0	0	0
Sieradzki	0	0	0
Słupski	1	2	0
Suwalski	0	0	0
Szczeciński	4	7	4
Świdnicki	1	2	1
Tarnobrzeski	1	1	0
Tarnowski	0	0	0
Toruński	0	0	0
Włocławski	0	0	0
Wrocławski	4	4	2
Zamojski	2	1	0
Zielonogórski	1	2	0

opracowanie:

/-/ Justyna Kowalczyk

gł. specjalista

Naczelnik Wydziału Statystyki

/-/ Marlena Gilewicz

**Wykonywane orzeczenia sądu
o umieszczeniu małoletnich w placówkach opiekuńczo-wychowawczych (liczba małoletnich)
w latach 1989 – 2010**

LATA	Liczba orzeczeń wykonywanych wg stanu w ostatnim dniu poprzedniego okresu sprawozdawczego	PRZYBYŁO		UBYŁO Z POWODU						Stan w ostatnim dniu okresu sprawozdawczego (orzeczenia do wykon.) (przebywający + oczekujący) (rubr. 1+2+3) – – (rubr. 4 do 9)	W tym oczekujących na umieszczenie (orzeczenia dotychczas niewykonane)	W tym powyżej 3 miesięcy
		wydano orzeczeń	z innych sądów	powrotu do zresocjalizowanego środowiska rodzinnego	przekazania do rodziny zastępczej	przysposobienia	skierowania do rodzinnego domu dziecka	przesłania do innych sądów	innego			
0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1989	32476	5274	442	2012	394	741	102	757	2503	31683	1104	568
1990	31684	6238	891	2088	335	828	51	854	2742	31915	1099	486
1991	31986	6737	675	2370	482	952	277	994	3316	31007	1012	458
1992	31007	6016	555	2496	555	1064	210	916	2799	29538	886	389
1993	29538	6508	559	2266	451	967	171	852	2639	29259	811	339
1994	29284	6745	704	2216	460	878	115	1000	2308	29756	782	322
1995	29731	6991	716	2248	440	848	120	882	2623	30277	945	369
1996	30277	6788	746	2015	413	926	79	1050	2548	30780	884	413
1997	30777	7280	951	2430	456	850	95	1066	2302	31809	918	456
1998	31688	6645	1136	2546	443	995	103	1191	2561	31630	890	382
1999	31 583	6782	924	2330	464	983	128	1244	2698	31442	892	483

**Wykonywane orzeczenia sądu
o umieszczeniu małoletnich w placówkach opiekuńczo-wychowawczych (liczba małoletnich)
w latach 1989 – 2010 dok.**

LATA	Liczba orzeczeń wykonywanych wg stanu w ostatnim dniu poprzedniego okresu sprawozdawczego	PRZYBYŁO		UBYŁO Z POWODU						Stan w ostatnim dniu okresu sprawozdawczego (orzeczenia do wykon.) (przebywający + oczekujący) (rubr. 1+2+3) – (rubr. 4 do 9)	W tym oczekujących na umieszczenie (orzeczenia dotychczas niewykonane)	W tym powyżej 3 miesięcy
		wydano orzeczeń	z innych sądów	powrotu do zresocjalizowanego środowiska rodzinnego	przekazania do rodziny zastępczej	przysposobienia	skierowania do rodzinnego domu dziecka	przesłania do innych sądów	innego			
0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
2000	31 825	6833	1106	2580	454	967	92	1769	3154	30748	753	328
2001	31 612	8661	1304	2321	612	1050	82	1888	3485	32139	862	420
2002	29 901	6715	940	2975	711	1098	102	1192	2743	28735	782	414
2003	28 623	6880	1095	2716	779	1030	149	1274	3036	27614	799	383
2004	26 960	7150	1307	2573	829	1106	105	1502	3010	26292	661	290
2005	27 060	7459	1355	2697	1007	1272	97	1768	3685	25348	713	347
2006	25 929	8500	1322	2972	1021	1306	140	1309	3252	25751	905	449
2007	25 137	8457	1410	3124	1006	1193	96	1943	3448	24194	1024	510
2008	24 006	7 668	1 447	2 364	948	1 221	115	3 567	3 275	21 631	957	574
2009	21 668	5 915	1 672	1 655	754	1 064	64	1 342	2 604	21 772	941	559
2010	21 826	5 213	1 226	1 592	718	1 028	80	1 378	3 028	20 441	743	455

opracowanie:
/-/ Justyna Kowalczyk
gł. specjalista

Naczelnik Wydziału Statystyki
/-/ Marlena Gilewicz

Stan kart Opm *(stan w ostatnim dniu okresu sprawozdawczego) w latach 1989 – 2010

Lata	Ogółem (rubr. 2+6)	Liczba małoletnich pod opieką				Liczba małoletnich, których rodzicom ograniczono władzę rodzicielską	W tym (rubr. 6) przez stałą kontrolę kuratora sądowego		Liczba małoletnich	
		ogółem (rubr. 3 do 5)	których rodziców pozbawiono władzy rodzicielskiej	których rodzicom zawieszono władzę rodzicielską	sieroty naturalne		zawo- dowego	społecz- nego	wobec których zarządzono umieszczenie	którzy oczekują na umieszczenie
									w rodzinie zastępczej	
0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1989	178557	29574	16991	6781	5802	148983	•	109115	32087	247
1990	174519	28258	16100	6350	5808	146261	•	106757	31881	61
1991	166432	27259	15951	5539	5769	139173	•	100134	32130	62
1992	162990	27002	15910	5148	5944	135988	•	94291	32968	552
1993	160750	26255	14943	5091	6221	134495	•	92007	34565	44
1994	159795	25698	14636	4848	6214	134097	•	91014	34801	214
1995	162134	25298	14374	4794	6130	136836	•	94081	36894	42
1996	164800	25953	14650	4800	6498	138847	•	96520	37839	47
1997	169776	26451	14977	4702	6772	143325	•	99983	37341	47
1998	172183	26784	15279	4651	6854	145399	•	101718	38496	74

Stan kart Opm (stan w ostatnim dniu okresu sprawozdawczego) w latach 1989 – 2010 dok.

Lata	Ogółem (rubr. 2+6)	Liczba małoletnich pod opieką				Liczba małoletnich, których rodzicom ograniczono władzę rodzicielską	W tym (rubr. 6) przez stałą kontrolę kuratora sądowego		Liczba małoletnich		
		ogółem (rubr. 3 do 5)	których rodziców pozbawiono władzy rodzicielskiej	których rodzicom zawieszono władzę rodzicielską	sieroty naturalne		sieroty naturalne	zawo- dowego	społecz- nego	wobec których zarządzono umieszczenie	którzy oczekują na umieszczenie
										w rodzinie zastępczej	
0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
1999	172880	26867	15636	4405	6826	146013	42614	56688	40434	43	
2000	171729	27222	16104	4264	6854	144507	42624	60937	40650	73	
2001	177994	27868	16511	4500	6857	150126	45142	63478	41925	43	
2002	165777	26105	15682	4360	6063	139672	38291	59343	39683	50	
2003	163231	25272	15546	3972	5754	137959	37921	60742	40197	39	
2004	173784	25626	16054	4044	5528	148158	37301	67830	41754	157	
2005	182182	25930	16603	3927	5400	156245	36136	76805	42855	257	
2006	189234	25450	16965	3687	4798	163775	37724	83627	43785	296	
2007	201257	25817	17492	3625	4700	175425	38928	90614	44412	596	
2008	201663	25877	18103	3366	4408	175765	40006	92104	45150	372	
2009	210350	26961	19239	3456	4266	183389	41017	96664	45907	95	
2010	210515	27669	20198	3416	4055	182846	39023	96294	46145	172	

*/ liczba małoletnich objętych na podstawie prawomocnego orzeczenia sądu opieką, kuratelą lub nadzorem wynikającym z ograniczenia władzy rodzicielskiej.

opracowanie:

/-/ Justyna Kowalczyk
gł. specjalista

Naczelnik Wydziału Statystyki
/-/ Marlena Gilewicz